

HERALDISK TIDSSKRIFT

1961 • BIND 1 • NR 4 • SIDE 181-184

Mindre meddelelser

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldinen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

Mindre Meddelelser

Arvid Berghmans Bibliotek

Arvid Berghman havde i flere år tænkt over, hvorledes hans omfattende og berømte heraldiske bibliotek kunne bevares samlet efter hans død. Det viser sig nu, at han testamentarisk har overdraget hele bogsamlingen med dertil hørende billed- og brevarkiv til *Kungl. Biblioteket* i Stockholm.

Arvid Berghman har endvidere besluttet at en betydelig del af hans og hans hustrus formue, efter hendes død, skal anvendes til at oprette et fond, knyttet til *Kungl. Biblioteket*, til vedligeholdelse og udvidelse af hans samling.

Det er SHS en ære fra og med dette nummer at sende det Berghmanske Heraldiske Bibliotek »Heraldisk Tidsskrift« som friabonnement, og vi opfordrer alle andre som publicerer noget af interesse for samlingen om at betænke denne. Adressen er: *Kungl. Biblioteket*, Box 5039, Stockholm 5.

S. T. A.

Societas Heraldica Scanica

Sedan utsändandet av föregående nr av HT, har nu en skåneavdelning av SHS bildats. Detta skedde den 5 april 1961. Avdelningens geografiska verksamhetsområde omfattar det gamla s. k. Skåneland, d.v.s. Skåne, Halland och Blekinge. – F. n. räknar avdelningen ca 50 medlemmar.

Hittills, under våren 1961, har två sammankomster hållits: 19/4 och 27/6. Vid den senare konstituerades avdelningen slutgiltigt, varvid som ordförande valdes reklamchef *Jan Raneke*, och som sekreterare pol. stud. *Sven Rambe*.

Avdelningens självpåtagna uppgifter kan sammanfattas under följande punkter:

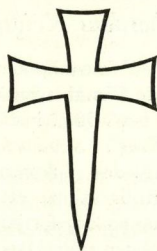
att stimulera den kommunala heraldikens användning: såväl administrativ, som såsom dekorativt element på offentliga byggnader;

att få igång insamlingsarbetet på den borgerliga vapenrullan. Tillsynslärare *Torsten Moritz* har utsetts att förestå den insamling, som härvidlag berör den äldre tiden. Jur. stud. *Christer Bökwall* har utsetts att förestå registreringen av borgerliga vapen från modern tid;

att under det kommande verksamhetsåret ordna med en heraldisk utställning, preliminärt i SDS-hallen i Malmö.; samt

att verkställa en inventering och översyn av de skånska landskapens heraldiska minnesmärken.

Sven Rambe.

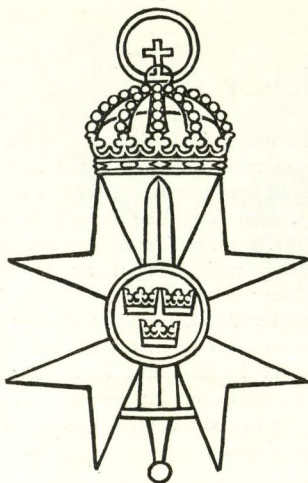

Vad är detta?

Två gånger har jag skrivit om finländska kommunvapen i denna tidskrift och vardera gången råkat på ovan avbildade, enkla lilla kors. Första gången hade jag icke en aning om vad det hette på svenska, så jag överstämde helt enkelt det finska namnet *naularisti* med *spikkors*. Nästa gång kände jag mig visare. Jag hade hittat korset i Schlegel-Klingspors »Svensk Heraldik« och visste, att det hette *stickkors*, så jag använde det namnet. Sedan dess har jag tillvuxit i visdom. Hellström i sin bok »Kort Handledning i Heraldik« kallar korset *nagelkors* eller *spetskors*. Så nu är jag så vis, att jag icke längre kan omsätta min kunskap i praktiken.

Vore det icke skäl, att försöka utarbeta en enhetlig och exakt samnordisk terminologi för blasonering?

Bo Tennberg

Svärdsordens Krigskors

I samband med fastställandet av de nya stadgarna för de Kungl. svenska riddarordnarna den 22 mars 1952 instiktades en ny dekoration, *Kungl. Svärdsordens krigskors*. Anledningen till dess tillkomst torde vara, att Sverige dittills saknat ett utmärkelse-tecken för allmänna krigsförtjänster. Svärdsorden har nämligen utvecklats till att bliva en fredsbelöning för gagnande och långvarig verksamhet, som förlänas krigsmaktens militära befattningshavare. De äldre krigsutmärkelserna, riddarvärdigheterna med Svärdsordens stora kors (inst. 1788) och medaljerna »För tapperhet i fält«, resp. »... till sjöss« (inst. 1789), hava båda en starkt begränsad utdelning.

Svärdsordens krigskors, som utan avseende på erhållna svenska ordnar må förlänas svensk medborgare tillhörande krigsmakten endast då riket är i krig eller med anledning av bedrifter under kriget, skall utgöra ett hedrande bevis för särskilt välförhållande och förtjänst om fäderneslandet. Inom krigskorset finnas följande värdigheter: första klassen, med kors helt av förgyllt silver; andra klassen, av silver; och tredje klassen, av brons. Värdigheterna tillerkänns efter måttet och betydelsen av utförda bedrifter, oavsett tjänsteställning.

Korset består av ett liggande malteser-

kors, på mitten belagt med en glob med Sveriges tre kronor. Globen är omgiven av en kant. Korset är lagt på ett uppåtriktat svärd och krönt med en kunglig krona, medelst vilken korset fästes vid bandet. Krigskorsets fränsida är slät.

Svärdsordens krigskors bäres på vänstra sidan av bröstet i samma gula vattrade band med blåa kanter som dess riddartecken; bandet är dock belagt med ett uppåtriktat svärd, vilket för de olika klasserna är av samma metall som motsvarande kors. Det bäres framför alla riddartecken.

Närmare bestämmelser med avseende på krigskorset meddelas av Konungen i kommandoväg.

Krigskorset har icke tillverkats; ej heller har någon avbildning hittills offentliggjorts. Ovanstående teckning har utförts av *B. O. Kälde* efter beskrivningen i ordensstadgarna med reservation för event. smärre avvikelser ifrån originalet.

Den är således blott en principskiss av den nya dekorationen, som man dock får hoppas aldrig skall behöva komma till användning.

L. P.-n.

Ny Garter King of Arms

Den 24 maj meddelades att ett ombyte skulle äga rum på den högsta heraldiska posten i England, varvid *Dr. Anthony Wagner* utnämns att efterträda *the Hon. Sir George Bellew* såsom Garter King of Arms och genealog vid Bath-orden.

Vid en audiens hos H. M. Drottning Elizabeth den 7 juli installerades *Dr. Wagner* i sitt nya ämbete, varvid han fick emottaga riddardubbningen, medan *Sir George Bellew* förlänades Bathorden.

Sir Anthony Wagner är född 1908 och inträdde i College of Arms 1931 såsom Portcullis Pursuivant. 1943 utnämndes han till Richmond Herald och 1952 till sekreterare vid Strumpebandsorden. 1953-60 var han dessutom registrator vid ämbetet. *Sir Anthony* är en av Englands främsta heraldiska experter och har ett omfattande författarskap bakom sig, bl. a. behandlande medeltida vapenrullor i England.

Hon. Sir George Bellew är född 1899 och

har varit Garter King of Arms sedan 1950. Han inträdde i College of Arms såsom Portcullis Pursuivant 1922 och var Somerset Herald 1926–50. Sir George var dessutom registrator 1935–46.

L. P-n.

Numismatik

Vort medlem, speditör *Sven E. Hjalmarsson*, innehaver af møntforretningen »Numismatica«, Hemmansvägen 24, Halmstad, Sverige, postgiro 34 29 40, har med stor venlighed meddelt styrelsen, at alle medlemmer af Societas Heraldica Scandinavica vil få 15% rabat ved køb hos ham, hvilken oplysning det herved er styrelsen en glæde at lade gå videre. Interesserede kan skrive til »Numismatica« efter møntlister.

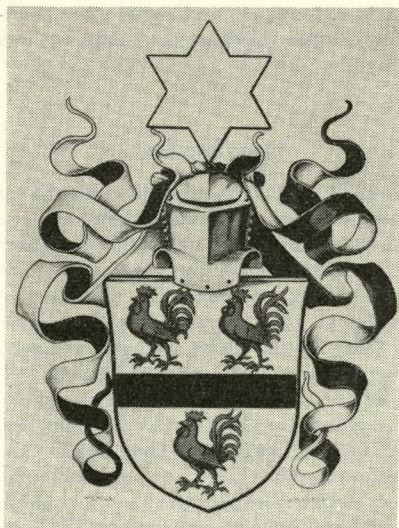
S.T.A.

Nyt Slægtsvåben

Bramsen. Antaget af forlagsdirektör Bo Bramsen i København, for sig og sine efterkommere.

Skjoldets gul-sorta »striber« genkalder omslaget på håndbogen *Hvem-Hvad-Hvor*, spiren til og på en måde symbolet på alle de øvrige sribede håndbøger og Politikens Forlags andre udgivelser.

Hanan har fra ældgammel tid været et symbol på årvågenhed, den der galer og vækker, og dermed tillige på oplysning. Der var tidligere en hane uden på alle ABC-bøger, børns første skridt på oplysningsvej. En hane er et passende mærke for en udgiver af oplysende litteratur, og har da også tidligere været brugt som forfatter- og udgivermærke, f. eks. af præsten og digteren Hans Christensen Sthen, ca. 1540–1610 (»Den mørke nat forgangen er...«). »Den røde hane« symboliserer desuden ildebrand og dermed brand-assurance, som slægten Bramsen har haft så stor betydning for, lige siden Bo Bramsens oldefader, Ludvig Ernst Bramsen (1777–1828), var contorchef i Det Slesvig-Holsten-Lauenborgske Brandforsikrings Contor og revisor i Det københavnske Brandassurance-Compagnie for Varer og Effecter.

Det Bramsenske våben. Skjold: i guld felt en sort bjælke mellem tre røde haner. Hjelmfigur: en guld seks-oddet stjerne. Hjelmklæde: sort og guld. Tegning af Jan Raneke.

Hjelmens seks-oddede stjerne, af form som en Davidsstjerne, symboliserer indehaverens ægteskabelige tilknytning til jødiske familier.

S.T.A.

Skorstensmärken

I och med årsskiftet 1960–61 har en ny svensk lag trätt i kraft, som gör det möjligt för rederier och bolag att skydda sina bolagsflaggor och skorstensmärken. Sveriges Redareförenings officiella medlemsblad, *Svensk Sjöfarts Tidning*, skriver härom:

I många år har pekats på det orimliga i, att rederierna inte kunnat lagligen skydda sina bolagsflaggor och skorstensmärken. Ett rederimärke, i vars tecken ett stort goodwill-värde uppbyggs genom långa tider, har kunnat stjålas av vem som helst utan att detta kunnat beivras. Genom en ny varumärkeslag, som trädde i kraft den 1 januari, kan även (exempelvis) skorstensmärken och rederiflaggor inregistreras hos Patent- och Registreringsverket och därmed

skyddas. Detta är efterlängtad och välkommet, och när möjligheten nu finns bör den utnyttjas.

T. Wn.

Scandinavica . . .

Heraldisk Tidsskrift henvender sig til en svensk-læsende, en norsk-læsende og en dansk-læsende publik. Enhver som skriver i tidsskriftet, bør derfor lægge vind på at udtrykke sig i et sprog, der er så let som muligt at forstå for alle disse tre grupper af læsere. Dette gælder stavning, sætningsbygning, men i synderlighed *ordvalget*.

Et ord som findes i alle tre sprog er bedre end et ord, som blot findes i ét af sprogene. En ypperlig hjælp til at finde de ord i ens eget sprog (hvad enten dette er dansk, norsk eller svensk), som *tillige* findes i de to andre, er Andreas Fynnings »Samnordisk Ordbog/

Ordbog«, udkommet i Oslo, Stockholm, København 1958. Den indeholder ca. 11.500 ord som skrives praktisk talt ens i svensk, norsk og dansk. Ingen skribent som skriver for læsere over hele Skandinavien, bør sætte pennen til papiret uden at have *Samnordisk Ordbog* ved hånden. S.T.A.

Offentlig Heraldikk

Fra hr. Odd Karlberg, Abbediengveien 2, Skøyen, Oslo, har vi modtaget et brev, hvori han bl. a. skriver:

»Min specialinteresse er *offentlig heraldikk* (byvåpen etc.) og jeg er i ferd med å bygge opp en samling gjengivelser av slike våpen. Hvis De skulle kjenne til noen annen med samme interesse ville jeg være takknemlig for å bli satt i forbindelse med vedkommende.«

HERALDISK TIDSSKRIFT

udgives af *Societas Heraldica Scandinavica*, hvis medlemmer modtager det gratis. Der udkommet ro numre årligt, i oktober og i marts; nærværende nummer er udsendt i oktober 1961. Abonnement uden medlemskab eksisterer ikke. Medlemskab koster pr. år:

Danmark: Dkr. 20, postgiro 1123 74.

Norge: Nkr. 20, postgiro 993 30.

Finland: Fmk. 1000, postgiro 112 019.

Sverige: Skr. 16, postgiro 7 43 35.

Island: Dkr. 20.

Udlandet: Dkr. 20.

Betaling én gang for alle (kun for personer): det 10-dobbelte.

Redaktionsudvalg:

Redaktør Sven Tito Achen, Kong Georgsvej 52 5. sal, København F (redaktør)
Kgl. ordenshistoriograf, dr. phil. Albert Fabritius, Emiliegade 6, København V
Forfatteren Hans Krag, Ålo, Kristiansand S, Norge
Kontorschef Gustaf von Numers, Topeliusgatan 9A, Helsingfors-Tölö, Finland
Fil. stud. Leif Pählsson, Förtroligheten 4, Göteborg S, Sverige
Amtsrådssekretær, cand. jur. Ernst Verwohlt, Nøkkedalen 5, Herlev, Danmark

Medarbejdere i dette nummer:

Konstnär Olof Eriksson, Grävlingvägen 6D 57, Hertonäs, Finland
Grosserer Hans Konow, Guldstjernevej 12, København NV
Mr. Roger F. Pye, 65 Rua Alegre, Foz do Douro, Oporto, Portugal
Pol. stud. Swen Rambe, Magnus Stenbocksgatan 9, Lund, Sverige
Häradshövding Bo Tennberg, Kuusamo, Finland
Redaktör, kapten Torsten Wassén, Aschebergsgatan 32, Göteborg C, Sverige
Konservator Aage Wulff, Lundtoftegade 113 4. sal, København N

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[SV] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.